

százalékában fizetnek e nevesített célra a Bünmegelőzési Alapítvány (ld. 4. pont) támogatására. Tekintettel arra, hogy a közbiztonság része a közlekedésbiztonság, a gépjárművezetők által folyósított közlekedésbiztonsági hozzájárulás meghatározott részét is ide kell allokálni.

2. Önkormányzatok által biztosított források, amelyekkel elsősorban az önkormányzatok illetékességi területén a közbiztonság szempontjából kiemelten veszélyeztetett térségek biztonságát növelik.
3. Közvetlen költségvetési támogatás, amely az érintett tárcák, így elsősorban a BM, a Népjóléti, a Gazdasági és a Pénzügyminisztérium és ezen minisztériumok, továbbá az ORFK intézményeihez kapcsolható egyszeri beruházási vagy folyó költségvetési támogatásból tevődik össze.
4. Bünmegelőzési Alapítvány létrehozása a biztosító társaságok és polgári önszerveződések közreműködésével. Ehhez az alapítványhoz célszerű a BM-nek és a többi tárcának is hozzájárulnia azért, hogy befolyását érvényesíthesse. A BM szervezésében mobilizálhatóak az önkormányzati pénzeszközök is. Számítani azokra az önszerveződésen alapuló szervezetekre lehet, amelyek bekapcsolódnak az Országos Bünmegelőzési Információs Rendszerbe.

Az eredményes bünmegelőzési tevékenységhez (figyelembe véve, hogy az évi mintegy 25-30 ezer közúti közlekedési baleset megelőzését szolgáló erőfeszítéseket a gépjármű-tulajdonosok mintegy 250-300 millió forinttal kötelesek támogatni) évente - 1996-os árszínvonalon - 3.5 milliárd Ft-ra van szükség. Ennek egy részét a Kormány központi forrásokból biztosítja.

Dr. Németh Zsolt (r. alezredes, Rendőrtiszti Főiskola):

A BÜNMEGELŐZÉS KONCEPCIÓJÁHOZ

(hozzászólás az OKKRI igazgatójának
1997.II.21-én elhangzott előterjesztéséhez)

Az Országos Kriminológiai és Kriminalisztikai Intézet munkatársai által megfogalmazott definícióval egyetérthetünk. Magam is úgy gondolom, hogy az általános bünmegelőzés igen tág keretben valósulhat meg: olyan intézkedésekkel, amelyek az egyént és kis közösségeit egyaránt képesek a társadalom egészébe integrálni. A társadalmi kohézió ugyanis normakövetésre ösztönöz, helyesebben a normaszegést a közösségek számára nemkívánatossá, ugyanakkor az egyén szempontjából szükségtelemmé teszi. Mások jogait (életét, testi épségét, vagyonát stb.) tiszteletben tartó, együttműködő polgárok olyan közösségek tagjai, ahol a tulajdonviszonyok, valamint az ezeket bizonyos tekintetben korrigáló elosztási és egyéb viszonyok, senkit sem tesznek kirekesztetté. E stratégiai megközelítéssel szemben természetesen a taktikai feladatok kijelölésénél az egyes devianciák kapcsán a specialitásokat kell figyelembe venni, így a szorosan vett bünmegelőzésnél is. Akkor lehet racionális a bünmegelőzés, ha a bűnkeltő okokat és körülményeket alaposan feltártuk, majd tárgyilagos elemzés után a semlegesítésükre, avagy a hatásuk mérséklésére törekszünk.

Nem szabad megfeledkeznünk arról, hogy a bünmegelőzés eszméjének és gyakorlatának minden bizonnyal az egyik első és legkitartóbb szorgalmazója éppen a Magyar Kriminológiai Társaság volt. Emlékezzünk, hogy a 80-as évek közepén az első tudományos üléseink egyikén Vigh József professzor előterjesztésében bünmegelőzési téziseket vitattunk meg, ahol máig érvényes és sajnos meg nem valósult gondolatokat helyeseltünk, például azt, hogy legyen bukásmentes az általános iskola, mert az onnan kimaradók majdnem biztosan deviálódni

fognak. A nyugati társadalmakban kiemelt figyelmet fordítanak az iskolakerülésre, a távolmaradó gyermeket azonnal keresi egy ilyen eseményekre már előre összeállított és felkészített csapat (tagjai között pedagógus és rendőr is), és feladatukat nem tartják befejezettnak a gyermek megtalálásakor, hanem a csavargást fontos tünetként kezelik és sokoldalúan feltárják hátterét, hogy érdemi, a gyermek sorsát tényleg javító lépéseket tehessenek.

A tájékoztatási politika külön fejezetként szerepeltetése a koncepcióban rendkívül fontos dolog. A kriminológusok előtt közismert a szakadék az emberek szubjektív közbiztonságérzete és a tényleges bűnügyi helyzet között. Korinek László kutatásaiból bizonyítottan tudjuk, hogy ebben kitüntetett szerepe van a média bűnözés ábrázolásának. Megértettük, hogy egy demokratikus jogállamban az újságírók működését nem lehet adminisztratív eszközökkel befolyásolni, sőt már megtapasztaltuk, hogy nincs is értelme. Valószínűleg a bűnözés törvényszerűségeivel foglalkozó kriminológusok feladata az újságírókat megfelelő háttér-információkkal ellátni. Az OKKR-ban formálódnak erről az elképzelések, a MUOSZ bűnügyi újságírók szakosztályával közösen állandó fórumot kívánunk létrehozni. Bajok forrása az is, hogy a rendőrtiszt-képzésben nem szerepel erre vonatkozó stúdium. Ennek következtében a felelős beosztásokban, vagy a bűnügyi munka frontján a nyomozók gyakran zavarba jönnek, inkább félnek az újságíróktól és elzárkóznak ha módjuk van rá, mintsem okosan élnének a nyilvánosság adta lehetőségekkel. Talán ennek "köszönhető" a közvéleményben kialakult meglehetősen negatív rendőrkép is: nem szabad meglepődni azon, ha a sajtó munkatársa a szenzációt kutatja - és a rendőri ballépés számára az. Helyesebb, ha a rendőrség a saját érdekében állónak látná a társadalmi kontroll eme formáját. A törvényesen és szakszerűen dolgozó bűnüldöző számára nincs rejtegetnivaló, annál inkább kell hogy legyen mondanivalója, ha úgy érzi, hogy bűnmegelőzési tanulságot mondhat el, vagy elmagyarázhatja, hogy a rendelkezésre álló eszközökkel miért nem tud olyan hatásosan fellépni a bűnözők ellen, ahogy azt a közvélemény egyébként követeli tőle. Mindkét

oldalnak tehát van bőven tanulnivalója, és ezért elemi szükséglet az együttműködés, egymás kompetencia határainak a tisztázása.

A civil társadalom bűnmegelőzési lehetőségei is izgalmasak, főként abban a vetületben, hogy a hatósági szférával hogyan egészíthetnék ki egymást. Ma úgy tűnik, nem vesznek tudomást egymásról. A rendőrtisztviselők nem ismerik a működési területükön egzisztáló különböző, ma már nagyon számos és sokszínű tevékenységet felvállaló egyesületeket, alapítványokat. A segítő szolgálatok pedig nem jelentkezik a rendőrségen, hogy segítségre szorulókat találjanak, inkább maguk próbálkoznak utcai kereső szolgálatokkal. Ez így meglehetősen ésszerűtlennek látszik. Persze vannak akadályok. Először talán a rendőrök szemlélete, akik bizony gyakran gyanakvással szemlélik a számukra veszélyesnek tűnő "deviáns-gyülekezéseket". Sokat segítene a helyzeten, ha valamiféle, államilag elismert akkreditációra volna lehetőség. Ha egy civil szervezet ilyen szakmai-erkölcsi hitelesítő irattal jelentkezne a rendőrnél, gyorsabban és könnyebben működhetnének együtt.

Bizonyos vita alakult ki a polgárőrség jellegéről itt a tudományos ülésen. Sajnos erősíteni tudom Kopácsi Sándor ny. tábornok aggodalmait, aki militarista vonások felerősödése miatt lemondott az Országos Polgárőr Szövetség elnöki posztjáról. Magam is több alkalommal tapasztaltam, hogy néhány helyen valósággal kommandós jelleget szeretnének hinni magukról, éles lőfegyverekkel járnak szolgálatba, belépnek a rendőrségi hírláncba és intézkedéseik során olykor aggasztóan keménykednek, rendőrebbek akarnak lenni a rendőrnél. Érzek olyan veszélyt, hogy a tömegkommunikációban plasztikusan kitapintható elégedetlenséget, mely szerint a rendőrség keze túlságosan meg van kötve (lásd pl. ZSARU Magazin), oldani akarván, szaporodni fognak munkájukban a rendkívüli események. Mindez persze összefügg azzal, hogy nem kevesen szakemberek, köztük felelős beosztásúak is, túl könnyen általánosítanak, néhány eseményből vagy jelből már súlyos bűnügyi fenyegetettség elterjedését mondják ki ilyen-olyan vonatkozásban. Tételezzünk fel jó szándékot, de akkor is meg

kell értetni mindenkivel, hogy a tényeken alapuló józan, higgadt beszéd és cselekvés az egyetlen lehetőségünk, az indulatok keltése - okkal-ok nélkül - biztosan olyan lépésekhez fog vezetni, amiből mindenkinek csak kára lesz.

ELŐSZÓ

1997 áprilisában Korinek László arról tartott előadást, hogy a társadalmunkban bekövetkezett gyors és mélyreható változások hogyan hatottak az egyes ember pszichéjére és a társadalmi közérzetre. A bennünk levő félelmek és szorongások felerősödtek, ahogy a megszokott és ezért biztonságosnak tűnő világ leomlott körülöttünk és az általános rendetlenség lett az úr a társadalomban.

Félelmeink és szorongásaink körébe tartozik a bűnözéstől való félelem is, amelyet egy adott társadalomban a politikusok rövidtávú céljaik érdekében károsan manipulálhatnak és kihasználhatnak. Éppen ezért lenne fontos, hogy reális képet kapjunk a bűnözésről, ne pedig a politika, vagy a "szórakoztatni" kívánó média szűrőjén keresztül jussunk hozzá az információkhoz.

Amíg be nem következik az egzisztenciális stabilitás, a szociális biztonság korszaka az emberek életében, amely állapot mindenirányú félelmeink ellen ható tényező, arra kell törekedni, hogy a valós bűnözési helyzet megismertetésével az indokolatlan szorongást lecsökkentsük, a megalapozott félelmekkel pedig társadalmi szinten szálljunk szembe.

A szerkesztő